

PISM | POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

BIULETYN

Nr 160 (1908), 15 listopada 2019 © PISM

Redakcja: Sławomir Dębski • Patrycja Sasnal • Rafał Tarnogórski
Katarzyna Staniewska (sekretarz redakcji)
Sebastian Płóciennik • Justyna Szczudlik • Daniel Szeligowski • Jolanta Szymańska
Marcin Terlikowski • Karol Wasilewski • Szymon Zaręba • Tomasz Żornaczuk

Polityka klimatyczna Węgier

Veronika Jóźwiak, Marek Wąsiński

Prezydent János Áder zapowiedział podczas wrześniowego szczytu klimatycznego ONZ, że Węgry odejdą od węgla do 2030 r. Jest to zobowiązanie ambitniejsze od tych zawartych w rządowych strategiach. Może oznaczać gotowość do udzielenia zgody na długoterminową strategię klimatyczną UE. Poparcie unijnego celu neutralności klimatycznej do 2050 r. przez kolejne (po Estonii) państwo, które jeszcze w czerwcu br. go blokowało, utrudniłoby starania Polski o pozyskanie dodatkowych środków na transformację energetyczną.

Wystąpienie prezydenta było pierwszym przypadkiem, gdy węgierskie władze zadeklarowały możliwość rezygnacji z wykorzystywania węgla do celów energetycznych. Choć odpowiedzialny za politykę klimatyczną rząd oficjalnie nie potwierdził daty 2030 r., wcześniej była ona sugerowana zarówno przez regulatora węgierskiego rynku energii, jak i przez podsekretarz stanu ds. polityki klimatycznej Barbarę Botos. Áder w Nowym Jorku zadeklarował również inne cele do 2030 r.: produkcję energii elektrycznej w 90% wolnej od emisji CO₂, w tym dziesięciokrotny wzrost wytwarzania z energii słonecznej oraz wykorzystywanie wyłącznie autobusów elektrycznych w komunikacji w średnich i większych miastach. Wśród celów do 2050 r. wymienił co najmniej 30-procentową poprawę efektywności energetycznej budynków oraz wzrost obszarów leśnych o jedną trzecią. Zapowiedział też przekazanie przez Węgry 6 mln dol. na rzecz międzynarodowych inicjatyw ochrony klimatu, w tym 700 tys. dol. na rzecz Zielonego Funduszu Klimatycznego (Green Climate Fund).

Miks i strategia energetyczna. Węgierska gospodarka należy do niskoemisyjnych na tle regionu, co wynika z niewielkiego udziału węgla w miksie energetycznym. Charakteryzuje się również najniższym poziomem energochłonności wśród państw V4, choć i tak wyższym od średniej UE. Przy uwzględnieniu konsumpcji krajowej energii brutto w 2017 r. udział węgla wyniósł zaledwie 9% (zob. wykres 1). Z kolei sama elektroenergetyka opiera się na węglu w ok. 15%, a za większość tej produkcji odpowiada elektrownia Mátraí Hőerőmű. Jest ona zasilana węglem brunatnym z dwóch pobliskich kopalń. 60% energii elektrycznej jest wytwarzane bezemisyjnie (zob. wykres 2). W kraju generowane jest zaledwie 68% zużywanej energii elektrycznej, pozostała część pochodzi z importu. W latach 1990–2017 Węgry zredukowały emisje gazów cieplarnianych (*greenhouse gases*, GHG) o 32%, jednak od 2013 r. emisje rosną (zob. wykres 3). W największym stopniu odpowiadają za nie przemysł energetyczny (28%) – głównie ciepłownictwo, prawie w 80% oparte na gazie ziemnym – i transport (26%).

Obowiązująca strategia energetyczna Węgier z perspektywą do 2030 r. została przyjęta w 2011 r. Jej rewizja – wbrew zapowiedziom rządu – nie została przedstawiona opinii publicznej do września br. Narodowe cele klimatyczne wyznacza druga strategia klimatyczna z listopada 2018 r. W przeciwieństwie do m.in. Wielkiej Brytanii czy Niemiec węgierskie strategie energetyczne i klimatyczne zostały przyjęte przez parlament jako niewiążące uchwały. Zakładają ograniczenie emisji GHG poprzez zwiększenie energooszczędności, udział bezemisyjnej produkcji energii elektrycznej oraz promocję elektromobilności. W problematycznym z punktu widzenia emisji ciepłownictwo władze zapowiadają ograniczenie wykorzystania gazu ziemnego do 50% do 2030 r. Rząd wspiera kredytami i ulgami podatkowymi inwestycje

zwiększające efektywność energetyczną budynków i stosowanie OZE (energii geotermalnej i biomasy) w systemach grzewczych.

Ograniczenie emisji CO₂ w elektroenergetyce w dużym stopniu ma się opierać na energii jądrowej – do 2027 r. ma zacząć działać piąty i szósty reaktor w elektrowni w Paks. Budowa jednak jest opóźniona o co najmniej 22 miesiące, głównie z powodu nieprzedstawienia przez wykonawcę (rosyjski Rosatom) planów budowy. Problematiczne jest również finansowanie inwestycji – zawarta w 2014 r. umowa międzyrządowa z Rosją o kredyt jest mniej korzystna w porównaniu z obecnymi warunkami dostępnymi na rynku. Węgry starają się o renegotjację tego porozumienia. W obszarze OZE z kolei rząd planuje głównie inwestycje w energetykę słoneczną, przy obowiązującym ustawowym ograniczaniu rozwoju wiatrowej, by sprzyjać wybranym przedsiębiorcom. Chiński inwestor rozpoczął w czerwcu br. w Kaposvár wykonanie największej w Europie Środkowej instalacji fotowoltaicznej o mocy 100 MW.

Polityka klimatyczna i energetyczna Węgier a UE. Węgry wypełniają zobowiązania unijne dotyczące polityki klimatycznej. W sektorach nieobjętych systemem handlu emisjami (non-ETS), jak transport, rolnictwo czy budownictwo, osiągnęły nawet większe redukcje emisji GHG niż zakładane (emisje w tych sektorach mogły wzrosnąć o 10% do 2020 r., jednak w rzeczywistości spadły prawie o 9%). Pozwala to Węgom na odsprzedanie tych redukcji innym państwom. Zgodnie z unijnym pakietem zimowym rząd przygotował projekt Narodowego planu na rzecz energii i klimatu do 2030 r. (NECP), który spełnił wymogi formalne Komisji Europejskiej (KE). Jednocześnie KE uznała, że ten projekt mógłby być bardziej ambitny i szczegółowy – Węgry wyznaczyły wzrost udziału OZE w miksie energetycznym w latach 2020–2030 tylko do 20% (przyrost o 5 pkt proc.). KE uznała również, że Węgry przedstawiły zbyt zachowawcze założenia wzrostu efektywności energetycznej i nie uszczegółowiły planów działań w non-ETS.

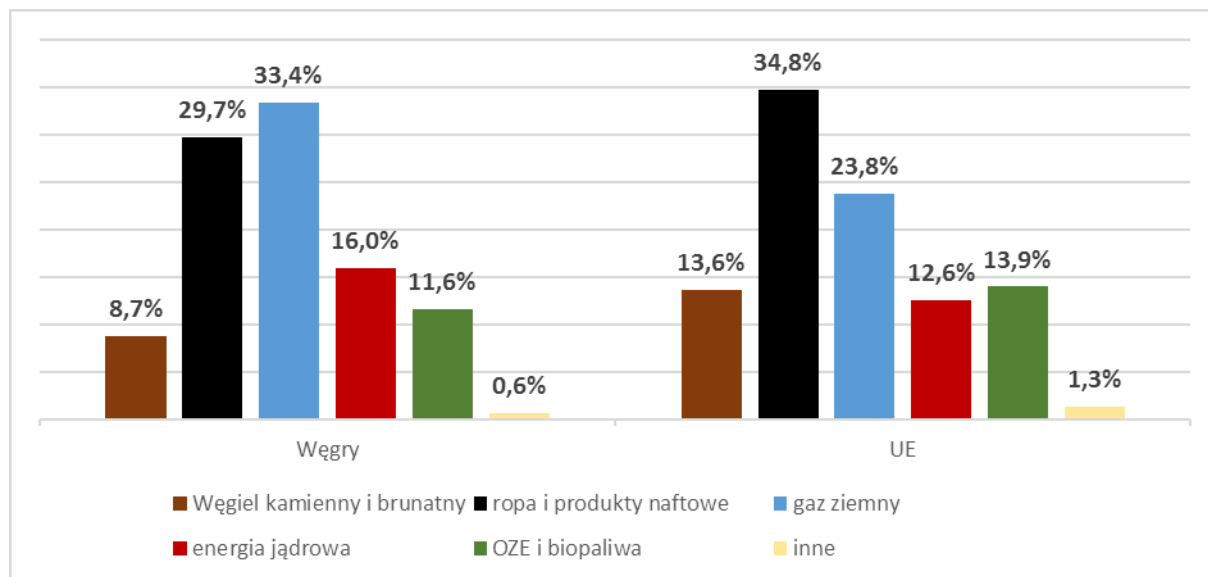
Węgry zablokowały w czerwcu br. wraz z Polską, Czechami i Estonią unijny cel osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. Stało się tak, choć minister innowacji i technologii László Palkovics tuż przed czerwcową Radą Europejską sugerował możliwość jego poparcia. Jednak Węgry w narodowej strategii klimatycznej zakładają redukcję emisji GHG o 52–85% do 2050 r. (w zależności od dostępnych technologii). Jednocześnie dla Węgier, które mają istotny udział gazu w miksie energetycznym, niekorzystne mogą być plany ograniczania finansowania infrastruktury paliw kopalnych (w tym instalacji gazowych) z Europejskiego Banku Inwestycyjnego czy wieloletnich ram finansowych UE na lata 2021–2027. Projekt budżetu zakłada obecnie przeznaczenie 25% środków na działania związane z ochroną klimatu (wzrost z obecnych 20%), co może ograniczyć inwestycyjne pole manewru.

Pomysły formującej się nowej KE, by podnieść cel redukcji emisji do 2030 r. z obecnych 40% do 50%, nie są zgodne z zachowawczymi strategiami energetyczno-klimatycznymi Węgier. Jednak w świetle deklaracji Ádera niewykluczone jest zwiększenie przez Węgry celu ograniczenia emisji. Będzie to uzależnione od powodzenia planów m.in. rozbudowy elektrowni jądrowej w Paks, zwiększenia efektywności energetycznej i inwestycji w OZE. Może to świadczyć o tym, że hamowanie unijnych działań klimatycznych w mniejszym stopniu wynikało z trudnej sytuacji energetyczno-klimatycznej, a w większym ze stanowiska politycznego oraz m.in. silnego uzależnienia gospodarki od niemieckiego przemysłu motoryzacyjnego i obaw przed spadkiem eksportu. We wrześniu 2018 r. minister spraw zagranicznych Péter Szijjártó zapewnił prezesów niemieckich koncernów samochodowych, że nie poprze szkodliwych dla nich unijnych propozycji klimatycznych.

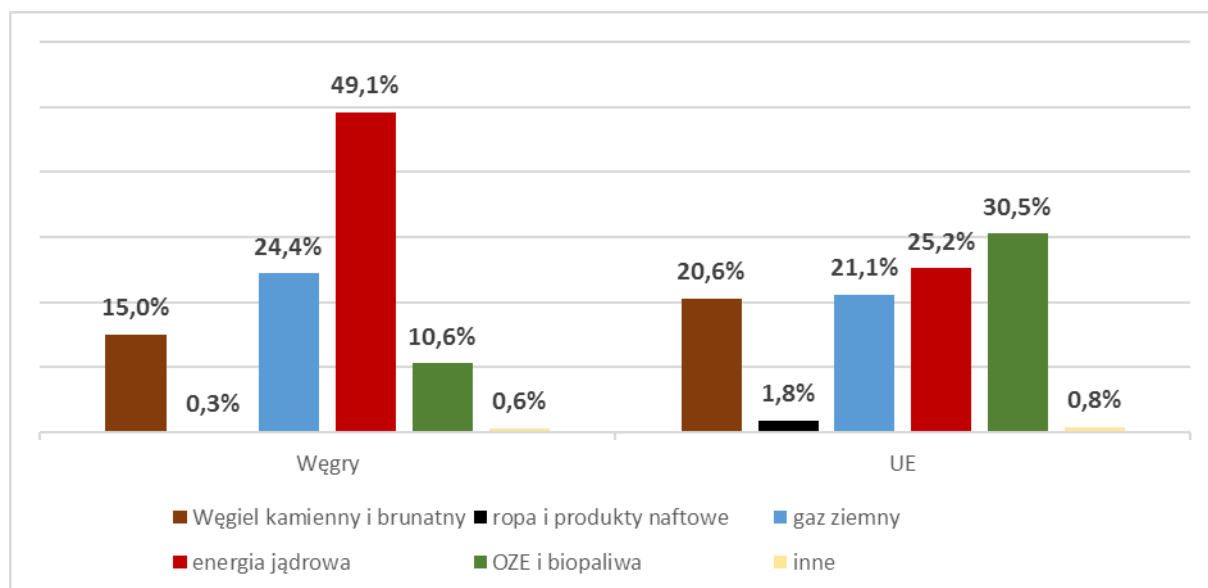
Wnioski. Uwarunkowania energetyczne Węgier nie są głównym powodem sceptycznego stanowiska wobec celu osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. Węgierska zgoda na długoterminową strategię UE, a być może nawet cel redukcji emisji na wyższym poziomie do 2030 r., będzie przede wszystkim decyzją polityczną, a w mniejszym stopniu podjętą ze względu na węgierską gospodarkę. Największym wyzwaniem w tym kontekście będzie osiągnięcie celu udziału OZE w miksie oraz wypracowanie strategicznego podejścia do sektorów non-ETS.

Węgierskie władze dostrzegają nieuchronność i polityczne znaczenie przyjęcia długoterminowej strategii klimatycznej UE oraz są świadome zapowiedzi zwiększenia wydatków na cele klimatyczne w budżecie UE na lata 2021–2027. Wpisując się w priorytet ochrony klimatu, Węgry unikną utrudnień w wydatkowaniu środków z nowych wieloletnich ram finansowych, w tym polityki spójności. W konsekwencji niezgodne z ich interesem może być dalsze hamowanie europejskiej polityki klimatycznej. Nie należy liczyć, że Węgry, przy tak odmiennym miksie energetycznym, będą trwałym partnerem polskiego rządu w unijnej polityce energetyczno-klimatycznej. Mogą wycofać swój sprzeciw wobec strategii do 2050 r. po zagwarantowaniu satysfakcjonującego dla siebie rozwiązania. W takim przypadku w negocjacjach o korzystny pakiet finansowy, kompensujący koszty niskoemisyjnej transformacji gospodarki, Polska mogłaby liczyć tylko na wsparcie Czech – elastycznie podchodzących do głosowań w Radzie UE.

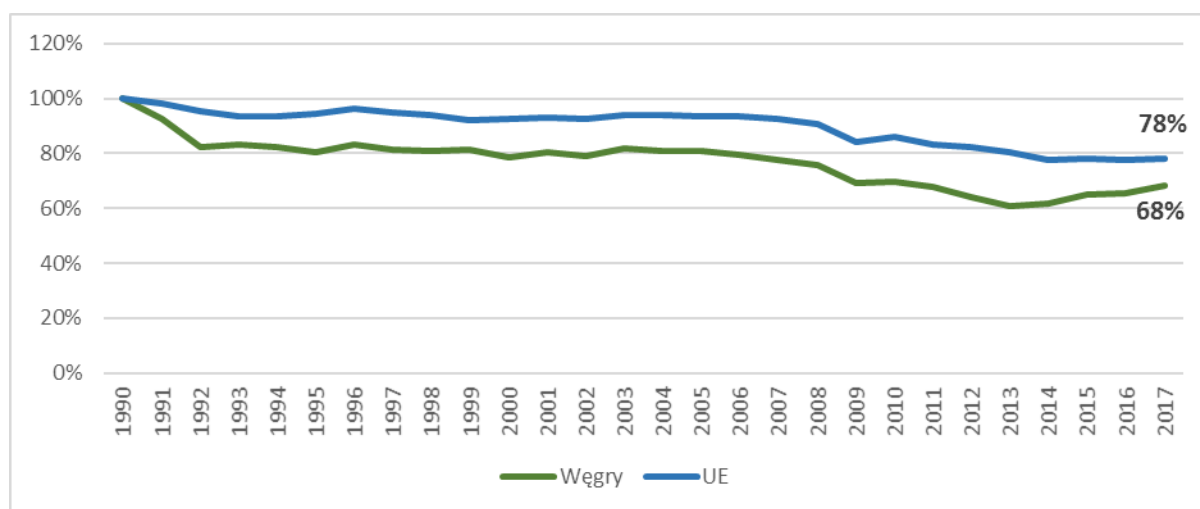
Wykres 1. Konsumpcja krajowa energii brutto w 2017 r., proc.

Wykres 2. Produkcja energii elektrycznej brutto w 2017 r., proc.

Wykres 3. Emisje gazów cieplarnianych (GHG), 1990=100

Źródło danych: EU Commission, DG Energy, Unit A4, Energy datasheets: EU28 countries (08.10.2019).